

Annett Gröschner

Boeket voor een onbekende

Roman

Vertaald uit het Duits
door Ralph Aarnout

Cossee
Amsterdam

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaling van dit boek werd ondersteund door een subsidie van het Goethe-Institut.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Cossee, Amsterdam. Ook tekst- en datamining van deze uitgave is zonder schriftelijke toestemming van de uitgeverij niet toegestaan.

Oorspronkelijke titel *Schwebende Lasten*

© 2025 Annett Gröschner en Verlag C.H. Beck, München

Nederlandse vertaling ©2026 Ralph Aarnout

en Uitgeverij Cossee bv, Amsterdam

Omslagontwerp Irwan Droog

Omslagbeeld Monika Geilsdorf, *Selbstbildnis*, 1976, olie/tempera

op doek © VG Bild-Kunst, Bonn 2025, Foto: Winfried Mausolf

Auteursfoto © Susanne Schleyer

Typografie Perfect Service, Reeuwijk

Druk Wilco bv, Amersfoort

ISBN 978 94 6452 267 9 | NUR 302

E-ISBN 978 94 6452 283 9

Voor ma

Dit is het verhaal van bloembindster en kraanmachiniste Hanna Krause, die twee revoluties, twee dictaturen, een opstand, twee wereldoorlogen en twee nederlagen, twee democratieën, de keizer en andere führers en goede en slechte tijden meemaakte, die op een paar maanden in Berlijn na, begin jaren dertig, Maagdenburg nooit verliet, die zes kinderen baarde van wie ze er twee nooit kon begraven, waar ze haar hele leven verdriet van had. Die onder het puin van een kerk bedolven raakte en van al haar spullen beroofd werd, die haar eenbenige en op zijn oude dag stomme man Karl, die na zijn diensten in de staalfabriek de kroeg in moest omdat hij niet tegen flessenbier kon en graag skaat speelde, op haar rug door de wereld droeg en iedere week zes hopen vieze was voor haar voeten had liggen. En die, toen haar bloemenwinkel in het 'Knettergebergte', zoals iedereen de volkswijk noemde, op de fles was gegaan, vanaf een hijskraan in de hal van een machinefabriek goed overzicht had op de menselijke betrekkingen onder haar en die net op tijd overleed, voordat ze de wereld niet meer begreep.

I

Sterhyacint

Ook bekend als scilla. Soms zee-ui genoemd vanwege zijn blauwe kleur. Bij ons is de twebladige sterhyacint het bekendst. Vroege bloeier, vooral in parken. Bolplant behorend tot de leliëfamilie die tot 20 centimeter hoog wordt. De bloemen vormen trossen. Geurloos. Belangrijk voor de kweek: zandgrond gebruiken voor de doorlaatbaarheid en turf voor het vasthouden van de vochtigheid. Nota bene: plant is giftig. Veroorzaakt misselijkheid, braken en hartstoornissen.

De tram stond al een hele tijd stil op de Scharnweberstraße, net voorbij de kruising met de Weichselstraße. Buiten klonk het geschraap van sneeuwschuivers over de bestrating van de trambaan. Hanna had graag haar handen tegen haar oren gehouden zodat het geluid niet langer over haar schedel zou krassen, maar ze kon de hondenriem niet loslaten. Voor de tram waren vijf mannen aan het werk, Hanna moest op haar tenen gaan staan om ze te zien. Op hun dooie gemak maakten ze de rails sneeuw- en ijsvrij. ‘Weet, Berlijnse vrienden, de BVG is uw eerste bediende.’ Hanna had haast, zoals iedereen in Berlijn altijd haast had, behalve degenen die betaald werden om de stad draaiende te houden. Mis-

schien leek het Berlijnse leven daarom zo jachtig, dacht ze. Vooral tussen de derde adventzondag en kerst, de periode waarin ze was teruggekomen uit Maagdenburg en in de kerstdrukke was beland, de drommen hadden tot in de zijstraten van de Frankfurter Allee gestaan. Inmiddels, begin januari, had dat gekrioel plaatsgemaakt voor alledaagse hectiek.

Het schoot Hanna te binnen dat ze was vergeten haar nieuwjaarskaart voor Rose op de bus te doen. Had ze er wel de goede datum op gezet? Ze haalde de kaart uit haar handtas en zag dat er 3-1-'32 op stond. Ze overwoog van de twee een drie te maken. Maar dan zou de fout haar zus waarschijnlijk juist opvallen. Vroeger kreeg ze altijd een tik als ze in januari het verkeerde jaar op de afleverbonnen zette. Rose mopperde iedere keer weer. Waarom zou ze Hanna nog naar school laten gaan als die nog geen datum foutloos kon schrijven? En dat terwijl Rose zelf moeite had met schrijven, daarom deed Hanna ook al sinds haar twaalfde het schrijfwerk in de winkel. Soms vroeg ze zich af of Rose ooit goed had leren schrijven. Als bloemenkoningin, zoals haar man Walter haar noemde, met een winkel direct naast de vrouwenkliniek, had ze het niet nodig, voor de facturen had ze haar man en Hanna. Welbeschouwd was een bloemenwinkel direct naast een kraamkliniek een lot uit de loterij, maar door de aanhoudende crises was de zaak minder goed gaan lopen en had Rose Hanna als hulp in de huishouding naar Margarete in Berlijn gestuurd. In een andere bloemenwinkel in Maagdenburg was ze alleen maar onwelkome concurrentie geweest.

Rose en Margarete waren Hanna's halfzussen. Halve zussen noemde Hanna ze. In tegenstelling tot haar bijna twee jaar oudere hele zus Liese.

Haar halve zus Margarete woonde met haar man Heinrich in een royaal appartement in de Weichselstraße, vlak bij de Frankfurter Allee: eerste trappenhuis, eerste verdieping. Margarete noemde het de beletage, wat bij haar klonk als 'belle tasje' en Hanna eraan herinnerde dat ze haar tasje had thuisgelaten, omdat ze haar handen al vol had aan de boxer die ze bij zich had – tot ergernis van de conductrice, die vond dat hij in de weg lag, terwijl Hanna het lijf van het beest toch onder haar bank had geduwd, zijn kop tussen haar benen had geklemd en de riem strak hield. Haar zwager Heinrich noemde de eerste verdieping 'piano nobile', maar die had dan ook een chique opvoeding gehad, terwijl Margarete alleen naar de Sudenburger Volksschule was geweest.

Hanna hield niet van honden. De boxer wist dat. Maar ze hadden het snel op een akkoordje gegooid, iets anders zat er voor hen ook niet op. Eigenlijk hadden ze lopend naar Lichtenberg ontmoet. Maar met de hond door de sneeuw was dat haar te lastig, daarom had ze de tram genomen en van haar eigen zakgeld een kaartje gekocht.

De boxer heette Harald, maar Hanna noemde hem Augurk en inmiddels luisterde hij daar ook naar. Sinds eind oktober lag hij elke avond aan haar voeten en verwarmde die, en Hanna liet dat toe. Voor Margarete en Heinrich was de hond een surrogaatkind. Margarete snapte niet wat Hanna tegen huisdieren had. Dat had

een reden. Hanna had achter de kassen van de bloemenwinkel ooit, stiekem, een kitten grootgebracht. Maar Walter had het in de gaten gekregen en het dier in de regenton gegooid, waar het was verdronken. De droevige kattenogen waren Hanna tot in haar dromen blijven achtervolgen. Ze had niet gehuild indertijd, ze huilde sowieso maar zelden, ook omdat ze er geen tijd voor had. Hoe oud was ze geweest? Tien? Elf?

‘Zeg, wijffie,’ hoorde ze ineens achter zich schreeuwen, ‘haal dat mormel es van m’n voeten, wil je?’ Hanna bukte voorover en zag tussen haar benen door dat de boxer onder haar bank weggeglip was. Ze trok zijn kop aan de riem naar zich toe en foeterde: ‘Hierr, Augurk! Brutaal loeder!’ Het dier keek haar onverschillig aan. Toen ze excuses wilde maken, zag ze dat de man al niet meer op zijn plaats zat.

Aanvankelijk was Hanna doodongelukkig geweest toen Rose haar naar Berlijn had gestuurd, ze had zich altijd op haar plek gevoeld in de achterkamer van de bloemenwinkel, waar ze steeds nieuwe boeketten en bloemstukken verzoon, die Rose vervolgens als haar eigen creaties verkocht. Ze had gesmeekt om voor een half salaris te mogen werken, maar haar jammerklachten hadden niets uitgehaald. Ze had bij de Defaka op de Otto-von-Guericke-Straße een koffer mogen uitzoeken, en Rose had haar kleren geperst. ‘We hebben altijd alles voor Liese en jou gedaan,’ zei ze. Hanna had gezwegen en haar commentaar ingeslikt. Ze wilde dankbaar zijn.

Na het plotselinge overlijden van hun moeder hadden Rose en Walter Liese en Hanna als hun eigen kinderen in huis genomen, hoewel Rose maar zestien jaar